

OPEN MONUMENTENDAG IN HET HOGELAND

12 & 13 SEPTEMBER 2026

COLOFON

© augustus 2026

Ontwerp

NØBODY | thisisnobody.nl

Opmaak en druk

MarneVeenstra

Tekst

Hanneke Rolden

Oscar Kamminga

Marjolein van Raaij

Fotografie

Marleen Annema

Nordic Frames Fotografie

Stella Dekker Fotografie

Verantwoording/uitgave

Alle gegevens zijn met grote zorgvuldigheid verzameld door Gemeente Het Hogeland en verwerkt door Stichting Promotie Waddenland.

VISITWADDENLAND.NL

ONTDEK DE VERHALEN

Waddenland gaat al heel wat eeuwen mee. Het bewijs ligt in ons erfgoed en de verhalen die het vertelt. Het gebouwde erfgoed, de monumenten, zijn van onschatbare waarde. Ze geven een kijkje in het dagelijks leven van onze voorouders en vormen de basis van onze culturele identiteit en leefomgeving. En dit dankzij de huidige monumenteigenaren. Zij dragen zorg voor hun gebouw en houden zo het erfgoed levend. Op deze kaart vind je een selectie monumenten die je kunt bezoeken en waar je de geschiedenis kunt aanraken en ervaren.

Dit jaar wordt Open Monumentendag officieel geopend in de Sint-Bonifatiuskerk in Wehe-den Hoorn om 10 uur.

Wil je meer weten over ons erfgoed en de mooiste verhalen, ga dan eens mee met een dorpsgids. In verschillende dorpen zijn enthousiaste gidsen actief die je graag meenemen op een rondwandeling door hun dorp:

- [dorpsgidsenhogeland.nl](#)

Voor meer informatie over de deelnemende monumenten en de openingstijden scan de QR-code of kijk op:

- [openmonumentendag.nl](#)

14

SINT-WILLIBRORDUSKERK

Als je de naam Pierre Cuypers hoort, denk je aan het Rijksmuseum en het Centraal Station in Amsterdam. Maar al vroeg in zijn werkende leven (1868) ontwierp deze beroemde architect een kerk voor de katholieke gemeenschap in Kloosterburen. Cuypers, zelf katholiek, had een grote voorliefde voor de middeleeuwse gotische bouwkunst en haar hoge kathedralen. Op het Groningse platteland koos hij voor een sobere neogotische variant, met een breed schipdak dat beter bestand was tegen de gure zeewind.

Hoofdstraat 28, Kloosterburen

23

HUIZE TOCAMA

Een unieke kans om alvast een kijkje te nemen in en rondom het pas verbouwde en versterkte Huize Tocama. In deze statige boerderij uit 1880 zijn nog veel oorspronkelijke elementen te vinden. Tocama wordt de komende jaren verder gerestaureerd en ontwikkeld. Voor een kopje koffie met iets lekkers kun je beide dagen terecht bij de koffiekar in de Tocamatuin.

Dingeweg 3, Uithuizen

13

MOLEN DE WETSINGER

Voor molenkenners is De Wetsinger uniek in zijn soort. De pelmolen wordt namelijk van onderen aangedreven. Molenaar Johan van Dijk laat je dit indrukwekkende stelsel graag zien. De molen dateert grotendeels uit 1872. Al in 1628 stond er op deze plek een molen. Welk uitzicht zouden de mensen toen vanaf de stelling hebben gehad? Dit is een mooie gelegenheid om vanaf hoogte het landschap te verkennen. En als de molen draait, kun je wellicht een graantje meepikken.

Molenstreek 3, Klein Wetsinge

12

ONDERHOUDSGARAGE BISSCHOP EN DIENSTWONINGEN

Wie kent 'm nog, de rode en later gele GADO bus? Maar wist je dat iets eerder, in 1919 al, een slimme ondernemer uit Kantens een buslijn naar Groningen begon? Berend Bisschop, zijn naam staat nog steeds op de voorgevel. Hij noemde zijn onderneming eerst 'Buurtverkeer Kantens – Groningen v.v.' en later in 1928, de Verenigde Automobiel Dienst Onderneming. VADO dus. Het succes van zijn onderneming mondde al snel uit in een nieuwe garage met dienstwoningen, ontworpen in de Amsterdamse School stijl door Berend Jager, een directe collega van H.P. Berlage.

Pastorieweg 24, Kantens

24

MARIAKERK

De kenmerkende blauwwitte toren van de Mariakerk in Uithuizemeeden zie je al van verre. Binnen wacht een bijzonder monument: het praalgraf van Rudolf Huinga, telg uit een voornaam Ommelanders geslacht en heer van de verdwenen Ungersmaborg. Waar de borg uit het landschap verdween, houdt dit indrukwekkende praalgraf de geschiedenis van de Huinga's levend. Het praalgraf is in slechte staat. Momenteel wordt het zorgvuldig gerestaureerd in opdracht van de Stichting Oude Groninger Kerken. Een unieke kans om van dichtbij te ontdekken hoe vakmanschap en erfgoed samenkomen.

Torenstraat 26, Uithuizemeeden

28

SINT-BONIFATIUSKERK

Dat de appel niet ver van de boom valt, bewijst de Sint-Bonifatiuskerk in Wehe-den Hoorn. Deze kerk werd ontworpen door Joseph Cuypers en Pierre jr., zoon en kleinzoon van de befaamde architect Pierre J.H. Cuypers (zie Sint-Willibrorduskerk). Waar Cuypers sr. vooral bekend werd met zijn neogotische kerken, zoeken Joseph en zijn zoon naar een nieuwe vormtaal. De Sint-Bonifatiuskerk uit 1927 vertelt met krachtige lijnen en ingetogen expressieve vormen het verhaal van de overgang naar moderne bouwstijlen in de twintigste eeuw.

Dit is ook de openingslocatie van Open Monumentendag.

Warfhuisterweg 4, Wehe-den Hoorn

25

VILLA BIWEMA

Aan de Streeksterweg in Usquert staat een huis dat niet anders kan dan tot de verbeelding spreken: Villa Biwema. Deze art nouveau-villa zit vol met details. Tegels met bloemmotieven, glas-in-loodramen, plafondschilderingen, het koetshuis en de grote tuin - je kijkt je ogen uit. Het pand werd, in opdracht van een herenboer, ontworpen door de Groningse architect Gerrit Nijhuis en gebouwd in 1903. Stap naar binnen en waan je in een sprookje.

Streeksterweg 2, Usquert

11

WIERDE VLIEDORP

De wierde Vliedorp is een archeologisch rijksmonument. Deze verlaten wierde heeft een rijke, maar onzichtbare geschiedenis. De wierde werd al in de 1e eeuw na Christus bewoond. In de middeleeuwen verrees er tussen de huizen een kerk, die in 1730 werd afgebroken. Ook van de latere bebouwing, waaronder een pastorie, is niets meer over. Een aantal oude grafzerken herinnert aan de bewoners van de wierde. Het is een prachtige plek om even uit te rusten van een fietstocht of wandeling.

Tussen Zwarteweg 8 en Vlakkeriet 8, Houwerzijl

ER GAAT NIETS BOVEN

WADDENLAND

BEZOEK EEN MONUMENT

- 1

Adorp
- 2

Baflo
- 3

Bedum
- 4

Den Andel
- 5

Eemshaven
- 6

Eenrum
- 7

Eppenhuisen
- 8

Feerwerd
- 9

Garnwerd
- 10

Hornhuizen
- 11

Houwerzijl
- 12

Kantens
- 13

Klein Wetsinge
- 14

Kloosterburen
- 15

Leens
- 16

Noordwolde
- 17

Oldenzijl
- 18

Onderdendam
- 19

Pieterburen
- 20

Roodeschool
- 21

Rottum
- 22

Tinallinge
- 23

Uithuizen
- 24

Uithuizemeeden
- 25

Usquert
- 26

Warffum
- 27

Warfhuizen
- 28

Wehe-den Hoorn
- 29

Winsum
- 30

Zuidwolde
- 31

Zuurdijk
- Molen Aeolus

| Molenweg 7a
- Kerk

| Torenweg 4
- Laurentiuskerk

| Kostergang 8
- Walfriduskerk

| Plantsoen 2
- Molen De Jonge Hendrik

| Oude Dijk 7
- Molen De Goliath

| Goliathspad 1-3
- Woonhuis

| Havenstraat 9
- Fabianus en Sebastianuskerk

| Kerkpad 1
- Molen De Lelie

| Molenstraat 3
- Eppenhuiser kerk

| Eppenhuiserweg 6
- Molen Joeswerd

| Mentaweg 3
- Molen De Meeuw

| Hunzeweg 38
- Kerk

| Breweelsterweg 1
- Pastorie en consistoriegebouw

| Tammingastraat 55
- Eendenkooi Nieuw Onrust

| Westpolder 24
- Wierde Vliedorp

| tussen Zwarteberg 8 en Vlakkeriet 8
- Garage V.A.D.O.

| Pastorieweg 24
- Molen De Wetsinger

| Molenstreek 3
- Kerk

| Valgeweg 12 |
- Willibrorduskerk

| Hoofdstraat 28
- Landhuis en Parktuin Oosterhouw

| Hoofdstraat 35
- Oude Smederij Leens

| Westerhofstraat 3
- De Oude Weem

| Zr. A. Westerhofstraat 15
- Petruskerk

| Zr. A. Westerhofstraat 8
- Sebastianuskerk

| Noordwolderweg 29
- Nicolaaskerk

| Oldenzijlsterweg 4
- Galerie de Winkel

| Achterweg 2
- DE KERK Onderdendam

| Bedumerweg 34
- Boerderij De Haver

| Boterdiep Oostzijde 13
- Elize Catharina Heerd

| Hoofdstraat 103, Pieterburen
- Rentmeesterswoning Jachtlust

| Hoofdstraat 51
- Petruskerk

| Hoofdstraat 74
- Nijkerkje Oosteinde

| Radsweg 11
- Kerk

| Kloosterweg 13
- t Hoeske van Thais Joappte

| Kloosterweg 17
- Kerk Tinallinge

| Kerkpad 6
- Jacobus de Meerderekerk

| Hoofdstraat West 85
- Doopsgezinde kerk

| Mennonietenkerkstraat 12
- Mariakerk

| Torenstraat 26
- Woonhuis

| Boermanjeweg 9
- Studio Oosterhuis

| Hoofdstraat 10
- Woonhuis

| Hoofdstraat 13
- Woonhuis

| Hoofdstraat 17
- Woonhuis

| Hoogtjesstraat 1
- Woonhuis

| Kerkstraat 3
- Woonhuis

| Kerkstraat 5
- Woonhuis

| Kerkstraat 7
- Woonhuis

| Kerkstraat 8
- Petrus en Pauluskerk

| Kerkstraat 9
- Kloosterwijkterd

| Kloosterwijkterderweg 4
- Landbouwmechanisatie Kazemier

| Raadhuisstraat 2
- Villa De Greede

| Raadhuisstraat 5
- Villa Kona

| Raadhuisstraat 7
- Woonhuis

| Raadhuisstraat 11
- Woonhuis

| Raadhuisstraat 16
- Molen Eva

| Raadhuisstraat 19
- Woonhuis

| Raadhuisstraat 26
- Garage Bultena

| Raadhuisstraat 28
- Berlagehuis

| Raadhuisstraat 35
- Café Op 't Houkje

| Raadhuisstraat 35
- Pastorie

| Schoolstraat 2
- Dorpshuis

| Schoolstraat 3
- Hotel de Landbouw

| Stationsstraat 2
- Woonhuis

| Stationsstraat 4
- Woonhuis

| Stationsstraat 7
- Villa Biwema

| Streeksterweg 2
- Woonhuis

| Streeksterweg 3
- Woonhuis

| Torenstraat 6
- Woonhuis

| Torenstraat 7
- Woonhuis

| Wadwerderweg 5
- Villa Langeheerd

| Wadwerderweg 8
- Woonhuis

| Wadwerderweg 11
- Woonhuis

| Wadwerderweg 17
- Woonhuis

| Oosterstraat 56 A
- Luchtwachttoren 701

| Baron van Asbeckweg 2
- Het Kerkje Marnehoes

| Kerkstraat 21
- Bonifatiuskerk

| Warfhuisterweg 2
- Het Raadhuis

| Hoofdstraat W4
- Obergumer Kerk

| Kerkpad 10
- Molen De Vriendenschap

| Kerkstraat 1
- Torenkerk

| Kerkstraat 14
- Molen De Ster

| Molenstraat 4
- Synagoge

| Schoolstraat 24
- Batenborg

| Schouwerzijlsterweg 13
- Middelleeuwse kerk

| Boterdiep Westzijde 43
- Kerk

| Hoofdweg 43

ROUTES OPEN MONUMENTENDAG

We stippelden de mooiste routes voor je uit. Volg deze fietsknooppunten of trek je wandelschoenen aan en ontdek bijzonder erfgoed.

RIJKDOM ZOVER HET OOG REIKT 45KM

Fiets langs o.a. de Nicolaaskerk in Oldenzijl, de Menkemaborg in Uithuizen, Doodstil en de Goliath.

65 64 67 11 12 93 15 16 72 17 18 71 43 69 77 70 73 74

WIERDEDORPEN EN WADDENKUST 50KM

Fiets langs o.a. Winsum, Warffum, Noorderpolderzijl en Onderdendam.

69 71 49 25 26 27 98 34 31 32 39 61 61 60 57 57 55 58 56 51 16 15 15 14 95

VILLADORP USQUERT 2,5KM

Usquert was rond 1900 een van de rijkste gemeenten van Nederland dankzij het Recht van Aanwas. Boeren breidden hun land uit en bouwden statige villa's om te rentenieren. Routebeschrijving beschikbaar op - [visitwaddenland.nl/routes](https://www.visitwaddenland.nl/routes)

Meer leuke routes om te fietsen, wandelen of varen vind je op - [routesingroningen.nl](https://www.routesingroningen.nl)